

שיטה מחודשת 2, דוגמה כוללת: 'המפקיד פירות'

שיעור 101

המשנה

משנה מסכת בבא מציעא פרק ג

המפקיד פירות אצל חברו אפילו הן אבודין לא יגע בהן. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מוכרן בפני בית דין מפני שהוא כמשיב אבידה לבעלים:

שלב א: 'טבלת רכיב הטיעון'

מס	המוסר	המקרה	'הקביעה'	הנימוק
(1)	סתם משנה	"המפקיד פירות אצל חברו אפילו הן אבודין"	"לא יגע בהן"	אין
(2)	רשב"ג	["]	"מוכרן בפני בית דין"	"מפני שהוא כמשיב אבידה לבעלים"

שלב ב: דיון ראשוני בממצאי 'טבלת רכיבי הטיעון'

אלמנטים 'טכניים'

- (1) הרכיב היחיד שחסר במשנה זו הוא הנימוק לדעת 'סתם משנה'.
- (2) הטיעון של רשב"ג מלא לחלוטין, כל הרכיבים כולל הנימוק מוצגים במשנה, למעט 'המקרה'.
- (3) השלמת 'המקרה' באמצעות הסימן - ["], מתבקשת בשל עיקרון 'הסדרתיות'. אין משמעות כלשהיא לאמירה של רשב"ג ללא תיאור 'המקרה' שברישא.
- (4) הביטוי "אפילו הן אבודין" שהוכנס לתיאור 'המקרה' נראה כביטוי שמתאר 'מידתיות' של הנזק שנגרם לפירות. הגיוני יותר לצרף את תיאור מידת הנזק לתיאור 'המקרה' ולא ל'קביעה'. 'הקביעה' הינה הדין שנוגע ל'מקרה' המתואר במשנה, וה'מקרה' המתואר כולל גם מידת נזק חמורה (=אפילו הן אבודין).
- (5) צירוף המשפט: "אפילו הן אבודין" ל'נימוק' יוצר את הטיעונים הבאים:
 - (א) סתם משנה: 'המפקיד פירות אצל חברו, לא יגע בהן אפילו אם הן אבודין'.
 - (ב) רשב"ג: [המפקיד פירות אצל חברו], מוכרן בפני בית דין, אפילו אם הן אבודין.
 הטיעון של רשב"ג בצורת הצגה זו מבליט יותר את הבעייתיות שבו. אם הן אבודין, מה יש לו למכור בפני ב"ד?! בעייתיות זו קיימת גם בצורת ההצגה שבטבלה לעיל.
- (6) הרישא של המשנה 'סתומה' (=אנונימית), ו'חתימת' המשנה הינה כדעת רשב"ג.

הצגת שתי 'קביעות' שונות על ידי שני תנאים שונים, באותה משנה, ועל 'אותו מקרה' משמעותה **מחלוקת**. בדעת 'סתם משנה' אין התלבטויות, הוא פוסל באופן קטגורי התערבות כלשהיא של

הנפקד (=השומר) בשיקולי המפקיד. בדעת רשב"ג אין לומר כי יש חובה למוכרן בפני ב"ד בכל מצב!! לא יעלה על הדעת כי עם הגילוי של התפוח הרקוב הראשון הוא ירוץ מיד לבית הדין למכור את הפירות!!

כפועל יוצא של הצעה זו נקבל את טבלת המצבים הבאה:

המצב הדעות	'לא אבודין'	'אבודין'
'סתם משנה'	לא יגע בהן	לא יגע בהן
רשב"ג	לא יגע בהן	מוכרן בפני ב"ד

סיכום הדיון על פי ארבעת רכיבי הטיעון בשלב ב:

המוסר

(1) סתם משנה ורשב"ג.

המקרה

(1) 'המקרה' מושלם בטבלה באופן טכני, עקב עיקרון הסדרתיות.

(2) 'אבודין' מתאר 'מידתיות' ולכן הוכנס ל'מקרה' ולא ל'נימוק'.

(3) הקירבה הלשונית בין 'אבודין' ל'אבידה' שבנימוק, יכולה לרמוז על כך שהמחלוקת התנאית הינה רק על 'אבודין'. בשלב זה אין לכך תימוכין נוספים.

(4) לו כתבה המשנה - 'באבודין מוכרן', היה יותר קל לטעון כי המחלוקת הינה רק על 'אבודין'.

'הקביעה'

(1) אפשר ש'סתם משנה' יודה לרשב"ג במצב של 'לא אבודין'.

(2) דעתו הקטגורית והמוחלטת של 'סתם משנה' יכולה לרמוז על כלל/עיקרון שעליו מתבססת דעתו.

(3) 'הקביעה' 'לא יגע בהן' נשמעת כצורת התנסחות בלשון דיבור ולא כנוסח משפטי.

(4) לא ברור האם המכירה בפני ב"ד נועדה לצורך פיקוח על המחיר או שבאה לבטא את רעיון המכירה בכלל.

הנימוק

(1) באופן טכני זהו הרכיב החסר.

(2) אם 'אבודין' מתאר נזק חמור, מה נותר למכור לפי רשב"ג?

(3) הנימוק של 'סתם משנה' אינו חייב להיות שלילת הנימוק של רשב"ג.

(4) שאלת 'הנימוק' החסר ב'סתם משנה' נראית קרדינלית והכרחית להבנת המשנה